

بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین با سازگاری در خانه

Mona Mahdipour Bazkiyaei

M.A. Public Psychology, Islamic Azad University,
Garmsar Branch, Garmsar, Iran

Mojtaba Sedaghatifard

Assistant Prof. Dept. of Sociology, Islamic Azad
University, Garmsar Branch, Garmsar, Iran

Abstract

Objective: To investigate the relationship between marital satisfaction and adjustment spouses intimacy at home. **Methods:** The method used, post-event survey techniques were used. The population consisted of married women students by random cluster sampling of 115 individuals, standardized questionnaires completed the study. Data gathered Enrich marital satisfaction questionnaire (1975), marital intimacy Bagarvzy (2001), and compatibility Bell (1961). Results showed that, there is a significant relationship between marital satisfaction and adjustment at home and compatibility. There is a significant relationship between marital intimacy and harmony at home. In addition, the indicators of emotional intimacy, sexual, spiritual, aesthetic with home adaptations relationship was observed in the studied sample, but the physical intimacy consistent relationship was seen at home. Indicators of intimacy between psychological, intellectual and social - recreational home in a significant relationship were compatible. The result: the relationship between marital satisfaction and marital intimacy of women was significant compatibility and multiple regression analysis showed that marital satisfaction and adjustment of 1.14 percent is women's marital intimacy. Compare the results with similar studies, the convergence of some of the results showed.

Keywords: marital satisfaction, marital intimacy, harmony in the home, women.

مونا مهدی پور بازکیایی

دانش آموخته دوره کارشناسی ارشد رشته روان شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

دکتر مجتبی صدیقی فرد (نویسنده مسئول مکاتبات)

گروه علوم اجتماعی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران

چکیده

هدف: بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین با سازگاری در خانه بود. **روش:** روش مورد استفاده، پس رویدادی و از تکنیک پیمایش بهره گرفته شد. جامعه آماری شامل زنان متأهل دانشجو بود که با نمونه گیری خوشه ای تصادفی تعداد 115 نفر منتخب، پرسشنامه های استاندارد این تحقیق را تکمیل کردند. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسشنامه های رضایت زناشویی اتریچ (1975)، صمیمیت زوجین باگروزی (2001)، و سازگاری بل (1961) بود. **یافته ها:** بیانگر آن بود که؛ بین رضایت زناشویی و سازگاری در خانه سازگاری رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین صمیمیت زوجین و سازگاری در خانه رابطه معنادار وجود دارد. ضمناً بین شاخص های صمیمیت های عاطفی، جنسی، معنوی، زیباشناختی با سازگاری در خانه در نمونه مورد مطالعه رابطه معنادار مشاهده شد، اما بین صمیمیت بدنی با سازگاری در خانه رابطه ای دیده نشد. بین شاخص های صمیمیت های روانشناختی، عقلانی و اجتماعی - تفریحی با سازگاری در خانه در رابطه معنادار بودند. **نتیجه:** رابطه رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان با سازگاری آنها معنادار بوده و تحلیل رگرسیون چندمتغیری نشان داد که اثر رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان بر سازگاری 1/14 درصد است. مقایسه نتایج حاصله با تحقیقات مشابه، همسویی برخی از این نتایج را نشان داد.

واژه های کلیدی: رضایت زناشویی^۱، صمیمیت زوجین^۲، سازگاری^۳ در خانه، زنان^۴.

تاریخ دریافت: 1392/6/7

تاریخ پذیرش: 1392/10/10

² Married Satisfaction

³ Couple's Intimacy

⁴ Adjustment

⁵ Women

مقدمه

سازگاری شامل کنترل تکانه^۶ و تحمل فشارها و نتیجه کارکرد هوش هیجانی است که با ارتقای آن می‌توان برای بسیاری از مشکلات نهفته زندگی پاسخ‌های مناسبی یافت (محمدپور، 1387). شافر و شوبن^۷ معتقدند که سازگاری، تمایل ارگانیزم برای تغییر فعالیت خود در راستای انطباق با محیط است که در واقع پاسخی به تغییرات محیط پیرامون می‌باشد (خدایاری فرد و همکاران، 1385). در طول زندگی مشترک، متغیرهای گوناگونی بر نحوه ارتباط زوجین با یکدیگر تأثیر می‌گذارد که این متغیرها، رضایت یا عدم رضایت زن و شوهر را از روابط زناشویی به همراه دارند. "زن و مردی که با هم ازدواج می‌کنند، باید بتوانند خود را با نیم قرن تحولات اجتماعی و رشد و تغییرات متقابل یکدیگر تطبیق دهند؛ در غیر این صورت، به احتمال زیاد رابطه زناشویی آنها دچار مشکل خواهد شد" (ثنائی، 1375). خانواده یک نظام اجتماعی و طبیعی با ساختار عاطفی پیچیده‌ای است که محبت، وفاداری و تداوم، عضویت از ویژگی‌های مهم آن است (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۸، 1385).

رضایت زناشویی را احساس‌های مرتبط با خشنودی، رضایت و لذت تجربه شده زن یا شوهر اطلاق می‌کنند. فرایندی که در آن یک زوج به صورت کلامی و غیر کلامی مانند گوش کردن، حالات چهره و ژست‌های مختلف با همدیگر تبادل احساسات و افکار را انجام می‌دهند (الیس^۹، 1992). در واقع رابطه زناشویی به عنوان مهمترین و اساسی‌ترین رابطه انسان توصیف شده است، زیرا ساختاری اولیه را برای بنا نهادن رابطه خانوادگی و تربیت کردن نسل آینده فراهم می‌سازد (لارسن و هالمن، 1994). به تعبیر استرنبرگ و هاجت^{۱۰} (1997) رضایت زناشویی یک جنبه بسیار مهم و پیچیده از یک رابطه زناشویی است. به عبارت بهتر، یکی از جنبه‌های حیاتی یک سیستم زناشویی، رضایتی است که همسران در رابطه خویش احساس و تجربه می‌کنند. رضایت زناشویی فرایندی است که در طول زندگی زوجین بوجود می‌آید و شامل ۴ حیطه جاذبه (بدنی، جنسی)، تفاهم، طرز تلقی و سرمایه گذاری است. در واقع، در طول زندگی مشترک، متغیرهای گوناگونی بر نحوه ارتباط زوجین با یکدیگر تأثیر می‌گذارد و این متغیرها رضایت یا عدم رضایت زن و شوهر را از روابط زناشویی به همراه دارند؛ برخی از این متغیرها شامل درآمد و اشتغال، فرزندان، رضایتمندی جنسی و به ویژه بیماری‌ها هستند (فلوید^{۱۱} و همکاران، 1998). بررسی عوامل مؤثر در رضایت زناشویی از این جهت حائز اهمیت است که رضایت فرد از زندگی زناشویی بخش مهمی از سلامت فردی محسوب می‌گردد. وینچ^{۱۲} (۱۹۷۴)، به نقل از معتمدین، ۱۳۸۳) در این خصوص می‌نویسد که ارتباط با همسر، جنبه مرکزی زندگی عاطفی و اجتماعی یک شخص است و نارضایتی زناشویی می‌تواند به توانایی زن و شوهر برای برقراری روابط رضایتمندانه با بچه‌ها و سایر اشخاص خارج از خانواده آسیب برساند.

از سویی، رضایتمندی زناشویی را نمی‌توان صرفاً بر اساس فشارهای روانی بیرونی تبیین کرد؛ زیرا تمامی ازدواجها دست کم با چند فشار روانی مواجه هستند. تفاوت ازدواجهای شادکام و ناشاد را حداقل تا حدودی می‌بایست در پرتو شیوه‌ای تبیین کرد که طرفین به فشار روانی پاسخ می‌دهند و یا با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند (سپینگتون^{۱۲}،

1379). صرف نظر از همه روابط زناشویی که به طلاق ختم می‌شوند، بسیاری از ازدواج‌ها و روابط زناشویی ناموفق نیز وجود دارند که همسران به دلایل گوناگون طلاق نمی‌گیرند (گریف^{۱۳} و مالرب^{۱۴}، 2001). لذا توجه به رضایت زناشویی به خاطر

⁶ Shufer & Shoooben

⁷ Goldenberg & Goldenberg

⁸ Ellis

⁹ Sternberg & Hojjat

¹⁰ Floyd

¹¹ Wiench

¹² Sapington

نقشی که در سلامت زوجین و فرزندان آنها دارد، اجتناب‌ناپذیر است (بیرن^{۱۵} و همکاران، 2004). اصطلاح رضایت زناشویی به مسرت کلی شخص و خشنودی او از روابط نزدیک زناشویی اشاره دارد. گریف در تعریف سازگاری و رضایت زناشویی اظهار می‌کند که زوجین سازگار، زن و شوهرهایی هستند که توافق زیادی با یکدیگر دارند، از نوع و سطح روابطشان راضی اند، از نوع و کیفیت گذران اوقات فراغت رضایت دارند و مدیریت خوبی در زمینه وقت و مسائل مالی خودشان اعمال می‌کنند (گریف، 2000).

کیفیت رابطه زناشویی به طور مثبتی با میزان سلامت عمومی؛ مصونیت بیشتر، ایمنی فیزیولوژیکی و وجود آنتی بادی‌های بیشتر بر علیه عوامل ویروسی و عملکرد بهتر سیستم قلبی عروقی رابطه دارد (ویتسون^{۱۶} و همکاران، 2003). بلوم، نابسامانی زناشویی و طلاق را بعد از مرگ ناگهانی در خانواده، از مهمترین عوامل تنیدگی زامی داند (هالفورد^{۱۷}، 2005). مشکلات ارتباطی با خطر توسعه اختلالات روانی، مانند اختلالات اضطرابی و بدکاری جنسی در هر دو نفر، افسردگی در زنان، سوء مصرف الکل در مردان، و مشکلات رفتاری در کودکان به ویژه پسران نیز همراه است (ماک و مینگ^{۱۸}، 2002).

بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند فرایندهای سازگاران زوجین عبارتند از مبادله رفتار، ابراز فعالانه محبت و سایر عواطف مثبت، ارتباط در جهت حل تعارض و پرخاشگری، ایفای نقش یا انجام وظایف اصلی، حمایت متقابل، رضایت جنسی، باورها و انتظارات مشترک، مهارتهای ارتباطی قوی در برابر رویدادهای زندگی، و پیشینه خانوادگی و تجربی سازگاران (هالفورد، ترجمه گروه مترجمان، 1384). در یک رابطه زناشویی سالم، اتصال و وابستگی به دلیل میل است و نه صرفاً از روی نیاز. در خانواده‌های زنده و بالنده، بطور مداوم شاهد الگوهای متفاوتی هستیم. ارتباط مستقیم، واضح، صریح و صمیمانه است. "قاعده‌ها قابل انعطاف، انسانی، مقتضی و دستخوش تغییر است و پیوند با اجتماع نیز بارز و امیدبخش می‌باشد" (ماکھول^{۱۹}، 2001). در نظریه ساختی، مینوچین معتقد است، خانواده وقتی معیوب می‌شود که قواعدش اجرا نشود. وقتی مرزها خیلی سفت و سخت یا نفوذپذیر می‌شوند، عملکرد خانواده به عنوان یک نظام مختل می‌شود. اگر سلسله مراتب خانواده رعایت نشود. گاهی صف بندی‌های درون خانواده مخرب و به مثلث سازی منجر می‌شوند. در یک خانواده آشفته قدرت روشن و صریح نیست (شارف، ترجمه فیروز بخت، 1381).

تغییرات تکنولوژی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و نیز تغییرات در حوزه مذهب در تغییر کارکرد اولیه ازدواج که شامل عشق و محبت و صمیمیت بین زن و شوهر نقش اساسی داشته است (برگر و هانا^{۲۰}، 1999). در جوامع امروز دلایل اساسی ازدواج عمدتاً عشق و محبت، داشتن شریک و همراه در زندگی، ارضای انتظارات عاطفی - روانی و افزایش شادی و خشنودی است (برنشتاین^{۲۱}، 1998؛ براون^{۲۲}، 1990؛ نوابی نژاد، 1380). صمیمیت، جنبه‌ای مهم و پیچیده از یک رابطه زناشویی است که عوامل مهمی در آن نقش دارند و می‌تواند به وسیله روش‌های مداخله ای مختلف تحت تأثیر قرار گیرد. صمیمیت [زوجین] عبارت است از احساس‌های مبتنی بر عشق و محبت، داشتن شریک و همراه در زندگی، ارضای نیازهای عاطفی - روانی و افزایش شادی و خشنودی در زندگی زوجی (برنشتاین و برنشتاین^{۲۳}، 1998، ترجمه تونزده جانی و کمال پور، 1380)، به طوری که به ثبات رابطه بینجامد و بطور مثبتی با

¹³ Greeff

¹⁴ Malherbe

¹⁵ Byrne

¹⁶ Whitson

¹⁷ Hallford

¹⁸ Mak & Ming

¹⁹ Makhoul

²⁰ Berger & Hannah

²¹ Brenstein

²² Brown

²³ Brenstein & Brenstein

سازگاری و رضایت در زندگی زناشویی همراه باشد (هلر و وود²⁴، 1998). با پدید آمدن تحولات آشکار در محتوا و شکل ازدواج در عصر حاضر، تغییراتی نیز در زمینه انتظارات زوجین از همدیگر ایجاد شده است چنانکه زوج‌ها خواستار تعالی بیشتر در رابطه با صمیمیت و همدلی هستند (اعتمادی، 1384). یکی از عوامل مؤثر بر سازگاری زناشویی صمیمیت زوجین است (فیلیپ²⁵، 2005) چنانکه به گفته لادرمیلک و پری²⁶ (2003) صمیمیت از جمله فرآیندهای مهمی است که رضایت زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اساساً می‌توان گفت از عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی، صمیمیت زوجین است که به عنوان یکی از شاخص‌های سلامت روان نیز شناخته می‌شود. به همین دلیل صمیمیت همواره از نگرانی عمده متخصصان مشاوره و روان‌شناسان بوده است (باگاروزی، 2001). این مهم تا آنجاست که بسیاری از درمانگران مشکل‌ترین حوزه‌های اختلافات زوجین را به ترتیب ارتباطات، انتظارات غیر واقعی از ازدواج و همسر، فقدان صمیمیت و نشان ندادن علاقه می‌شناسند (مظلومی، 1386).

صمیمیت²⁷ یک نیاز اساسی انسانی است و به عنوان یک فرایند مهم در توسعه روابط دوستانه شناخته شده است. صمیمیت به عنوان نزدیکی، تشابه و رابطه شخصی دوست داشتنی با شخص دیگر است و مستلزم آگاهی، درک عمیق، پذیرش و بیان افکار و احساسات است. صمیمیت یک فرآیند تعاملی، پویا و ترکیبی است و شامل ابعاد عاطفی²⁸، روانشناختی²⁹، عقلانی³⁰، جنسی³¹، بدنی³²، معنوی³³، اجتماعی-تفریحی³⁴ و زیباشناختی³⁵ می‌شود (باگاروزی، 2001). مشکلات مربوط به صمیمیت معمولاً در نتیجه شکست در روابط است. میزان صمیمیت به توانایی همسران برای انتقال روشن، صحیح و مؤثر افکار، احساسات، نیازها و خواسته‌هایشان بستگی دارد. بنابراین، یادگیری ارتباط کارآمد، گام مهمی در فرآیند ایجاد و یا افزایش صمیمیت و سازگاری است. به طور کلی، درمان‌های شناختی-رفتاری در کار با زوج‌ها، اهداف افزایش تقویت‌کننده‌ها و تبادل مثبت، آموزش مهارت‌های ارتباط، حل مشکل و تعارض و تغییر الگوهای فکری مخرب را دنبال می‌کند (یانگ و یانگ، 1998، گلدنبرگ³⁶، 2000).

صمیمیت در ازدواج غالباً به عنوان یک فرایند پویا توصیف می‌شود و به طور مثبتی با سازگاری و رضایت زناشویی همراه است. باگاروزی (1383) صمیمیت را یک نزدیکی، تشابه و روابط شخصی عاشقانه یا هیجانی با شخص دیگر می‌داند که مستلزم شناخت و درک عمیق از فرد دیگر و همین‌طور بیان افکار و احساساتی است که نشانه تشابه با یکدیگر است. داده‌های پژوهشی حاکی از آن است که همدلی نیروی مؤثری برای خوب بودن است. فرد همدل نه تنها در دیگران تغییرات سازنده ایجاد می‌کند، بلکه با این همدلی به خود نیز کمک می‌کند تا در جهت مثبت تحول پیدا کند. در واقع همدلی یکی از بهترین نشانه‌های بلوغ روانشناختی است (بولتون³⁷، 1384).

وارینگ³⁸ (1980)، به نقل از نظری، (1386) صمیمیت در روابط زوج‌ها را ترکیبی از هشت عنصر عاطفه، بیانگری³⁹، سازگاری⁴⁰، همبستگی⁴¹، رابطه جنسی، حل تعارض⁴²، خود مختاری⁴³، و هویت⁴⁴ می‌داند. به نظر گاتمن⁴⁵ (1999) زوج‌ها باید یاد بگیرند که

²⁴ Heller & Wood,

²⁵ Philippe

²⁶ Lowdermilk & Perry

²⁷ intimacy

²⁸ emotional intimacy

²⁹ psychology intimacy

³⁰ rational intimacy

³¹ sexual intimacy

³² psychical intimacy

³³ spiritual intimacy

³⁴ social and recreational intimacy

³⁵ aesthetic intimacy

³⁶ Goldenberg

³⁷ Bolton

³⁸ waring

³⁹ expressiveness

چگونه جو را آرام کنند، آرامش خود را بازیابند و توجه خود را دوباره متمرکز کنند. آن‌ها باید دریابند که چگونه می‌توان هیجانات شدید متفاوت را تنظیم و تعدیل کرد. آرام کردن خود و دیگری نه تنها راه را برای یک گفتگوی پربارتر هموار می‌کند، که در سلامت هیجانی و جسمانی هر یک از زوجین، سهم بسزایی دارد (هیکس^{۴۶} و همکاران، ۲۰۰۴). گاتمن^{۴۷} (۲۰۰۲) معتقد است گرچه در تمام ازدواجها میان نیروهای پاسدار ازدواج و نیروهای برهم زننده آن نبرد و درگیری وجود دارد، اما آن چه مهم است تعادل میان جنبه ی مثبت و منفی در ازدواج است. جانسون^{۴۸} (۲۰۰۰) تأکید زیادی بر ایجاد عشق و احترام دارد و برای افزودن بر جنبه‌های مثبت به موارد زیر اشاره می‌کند: نشان دادن علاقه، مهربانی و محبت، توجه داشتن، قدرشناسی، همدردی، همدلی، پذیرنده بودن، بذله گویی، و سهم شدن در شادیها.

سازگاری یکی از ابعاد اجتماعی شدن است و برخی صاحب نظران آن را مترادف با مهارت اجتماعی می‌دانند (اسلاموسکی و دان^{۴۹}، ۱۹۹۶). مهارت به معنای فرایندی که فرد را قادر می‌سازد تا رفتار دیگران را درک و پیش بینی کند، رفتار خود را کنترل کند و تعاملات اجتماعی خود را به نحو سازش یافته ای تنظیم کند (اسلی و گورا، ۱۹۸۸، نقل از عابدینی، ۱۳۸۱). شخص سازگار کسی است که می‌تواند انگیزه‌ها و هدف‌هایش را تغییر دهد بدون آنکه آنها را با مکانیزم‌های دفاعی^{۵۰} تغییر شکل دهد. سازگاری مطلوب احتمالاً هنگامی رخ می‌دهد که بین آنچه فرد راجع به خود می‌اندیشد با آنچه دیگران درباره او می‌اندیشند توافق منطقی وجود داشته باشد (برخورداری، ۱۳۸۵). فشارهای اجتماعی به وضوح تاثیر فراوانی بر رفتار فرد دارد اما انسان موجودی انعطاف پذیر است و با محیط سازگار می‌شود (ولش و کارن^{۵۱}، ۲۰۰۱). در شکل گیری سازگاری عواملی چون شیوه‌های تربیتی، عوامل آموزشی، ارزش‌ها و اعتقادات حاکم، گروه همسالان، خانواده و آموزش و پرورش مؤثر است (آیزنک، ۱۹۹۰، چلونکر، ۱۳۸۴). با توجه به آنچه که گفته شد هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان متأهل با سازگاری در خانه آنها است و این سوال را مطرح می‌کند که آیا بین بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان متأهل با سازگاری در خانه آنها رابطه معناداری وجود دارد؟

روش

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است و از پیمایش بهره گرفته است. جامعه آماری شامل همه زنان متأهل شاغل به تحصیل در واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی بود که در سنین بین ۱۸ تا ۳۰ سال قرار داشتند. با توجه به گستردگی جامعه آماری، و پراکندگی نمونه در این واحدها، با استفاده از روش نمونه گیری خوشه‌ای تصادفی، از جامعه آماری نمونه گیری به عمل آمد. حجم نمونه‌ای معادل ۱۱۵ نفر از سه واحد دانشگاهی به صورت تصادفی انتخاب شد و روش اجرای پرسشنامه چنین بود که با ارائه توضیح لازم در مورد دعوت مخاطبان به همکاری داوطلبانه و اخذ اجازه از آنها، پرسشنامه‌ها تکمیل گردید. پس از تکمیل پرسشنامه‌های تحقیق، پاسخ‌های بدست آمده کدگذاری و داده‌های جمع آوری شده استخراج و به تناسب اهداف و پرسشهای پژوهشی، آزمون‌های آماری مورد استفاده قرار گرفت.

⁴⁰ compatibility

⁴¹ cohesion

⁴² conflict resolution

⁴³ autonomy

⁴⁴ identity

⁴⁵ Gottman

⁴⁶ Hicks

⁴⁷ Gottman

⁴⁸ Johnson

⁴⁹ Slomowski & Dunn

⁵⁰ defence mecanismes

⁵¹ Welsh & Karen

ابزارهای اندازه‌گیری شامل سه پرسشنامه استاندارد زیر بود:

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ⁵² (1975) شامل مولفه‌های مختلفی مانند رضایت زناشویی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، روابط جنسی، فرزندان و فرزندپروری، ارتباط با خانواده و دوستان و غیره می‌شود. اولسون از این پرسشنامه برای بررسی رضایت زناشویی استفاده نموده و معتقد است که این مقیاس مربوط می‌شود به تغییراتی که در طول دوره حیات آدمی رخ می‌دهد و همچنین در این خصوص به تغییراتی که در خانواده به وجود می‌آید حساس است. هر یک از موضوع‌های این پرسشنامه در ارتباط با یکی از زمینه‌های مهم است. ارزیابی این زمینه‌ها در درون یک رابطه زناشویی می‌تواند مشکلات بالقوه زوج‌ها را توصیف کند یا می‌تواند زمینه‌های نیرومندی و تقویت آنها را مشخص نماید. این ابزار همچنین می‌تواند به عنوان یک ابزار تشخیص برای زوج‌هایی که در جستجوی مشاوره زناشویی و به دنبال تقویت رابطه زناشویی شان هستند، استفاده شود.

پرسشنامه بررسی نیازهای صمیمیت⁵³ باگاروزی (2001) دارای 40 سوال است که نیازهای صمیمیت و ابعاد آن یعنی صمیمیت عاطفی، روانشناختی، عقلانی، جنسی، جسمانی، معنوی، زیباشناختی، اجتماعی - تفریحی را مورد بررسی قرار می‌دهد. برای هشت بعد صمیمیت نمرات عددی محاسبه شده که با جمع نمرات هر بعد نمره صمیمیت کلی بدست می‌آید (اعتمادی، 1384). در ایران، اعتمادی (2005)، پایایی کل این پرسشنامه را 0/94 و روایی همزمان را 0/58 بدست آورد. پرسشنامه سازگاری بل⁵⁴ (1961) پنج سطح اندازه‌گیری جداگانه سازگاری شخصی و اجتماعی را در بر می‌گیرد که در این پژوهش بر روی سازگاری در خانه تمرکز شد.

یافته‌ها

شرکت کنندگان در این پژوهش 115 نفر زنان متأهل بودند. میانگین سن شرکت کنندگان 21/74 سال، با انحراف معیار 2/174 حداقل سن 18 و حداکثر 28 سال بود. یافته‌های استنباطی (آزمون فرضیه‌ها) به شرح زیر بدست آمد (موارد در جدول 1 خلاصه شده است):

فرضیه 1- بین رضایت زناشویی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که: رضایت زناشویی با سازگاری در خانه رابطه مثبت و معنادار دارد ($r = -0/475, P < 0/05$). بنابراین این می‌توان گفت بین رضایت زناشویی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه 2- بین صمیمیت عاطفی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که: بین صمیمیت عاطفی و سازگاری در خانه معنادار است. بنابراین می‌توان گفت بین صمیمیت عاطفی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه 3- بین صمیمیت روانشناختی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که: بین صمیمیت روانشناختی با سازگاری در خانه معنادار است.

فرضیه 4- بین صمیمیت عقلانی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که: رابطه‌ی صمیمیت روانشناختی با سازگاری در خانه معنادار است.

فرضیه 5- بین صمیمیت جنسی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که: بین صمیمیت جنسی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد.

⁵² Enrich

⁵³ Marital Intimacy Needs Questionnaire

⁵⁴ Bell Adjustment Questionnaire

فرضیه 6- بین صمیمیت بدنی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که: بین صمیمیت بدنی با سازگاری در خانه رابطه معنادار مشاهده نشد.

فرضیه 7- بین صمیمیت معنوی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که: رابطه صمیمیت معنوی با سازگاری در خانه معنادار نیست.

فرضیه 8- بین صمیمیت زیباشناختی و سازگاری در خانه در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که: رابطه صمیمیت زیباشناختی با سازگاری در خانه معنادار نیست.

فرضیه 9- بین صمیمیت اجتماعی - تفریحی و ابعاد سازگاری در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که: بین این دو متغیر رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه 10- بین صمیمیت زوجین و سازگاری در خانه رابطه معنادار وجود دارد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که: رابطه صمیمیت زوجین با سازگاری در خانه معنادار است.

متغیرها کمی هستند و تخطی از نرمال بودن در داده ها مشاهده نشد. نتیجه ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد که: رابطه صمیمیت زوجین و سازگاری معنادار است ($r = -0/327, P < 0/05$). همبستگی منفی بیانگر این است که، هرچه قدر نمره صمیمیت زوجین بیشتر باشد، نمره سازگاری کمتر می شود. و چون در پرسشنامه سازگاری بل نمره ی کمتر نشانگر سازگاری بیشتر است، بنابراین می توان گفت صمیمیت زوجین با سازگاری رابطه مثبت و معنادار دارد. رابطه صمیمیت زوجین و سازگاری در خانه معنادار بدست آمد ($r = -0/483, P < 0/05$).

فرضیه 11- رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین در زنان متأهل بر سازگاری آنها تأثیر دارد. برای پاسخ به فرضیه فوق از تحلیل رگرسیون چندمتغیری همزمان استفاده شد. همبستگی چند متغیری رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان با سازگاری 0/376 بود. در واقع میزان اثر رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان بر سازگاری 14/1 درصد است. نتیجه تحلیل واریانس مجموع مجذورات حاصل از رگرسیون در جدول 2 نشان داده شده است.

جدول 1- ضریب همبستگی پیرسون برای رابطه رضایت زناشویی و سازگاری در خانه و ضریب همبستگی پیرسون برای رابطه ابعاد هشت گانه ی صمیمیت زوجین و سازگاری در خانه

متغیرها	سازگاری	ضریب همبستگی پیرسون	معناداری	ضریب همبستگی پیرسون	سازگاری در خانه
رضایت زناشویی	-۰۳۱۸	۰۰۱	۰۰۱	-۰۴۷۵	۰۰۱
صمیمیت عاطفی	-۰۱۹۴	۰۴۰	۰۰۱	-۰۴۹۶	۰۰۱
صمیمیت روانشناختی	-۰۳۰۳	۰۰۱	۰۰۱	-۰۴۴۱	۰۰۱
صمیمیت عقلانی	-۰۲۲۱	۰۱۹	۰۰۱	-۰۴۵۱	۰۰۱
صمیمیت جنسی	-۰۲۳۸	۰۱۱	۰۰۱	-۰۴۴۲	۰۰۱
صمیمیت بدنی	-۰۱۱۲	۰۲۳۶	۱۷۰	-۰۲۵۰	۰۰۱
صمیمیت معنوی	-۰۲۱۹	۰۲۲	۴۴۲	-۰۰۸۳	۰۰۱
صمیمیت زیباشناختی	-۰۲۳۱	۰۱۳	۰۵۳	-۰۲۰۲	۰۰۱
صمیمیت اجتماعی- تفریحی	-۰۲۳۰	۰۱۴	۰۱۰	-۰۴۵۶	۰۰۱
صمیمیت زوجین	-۰۳۲۷	۰۱۰	۰۰۱	۸۳-۰۴	۰۰۱

جدول 2- تحلیل واریانس مجموع مجذورات حاصل از رگرسیون

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	اثرات
۰۰۱	۹۰۲۱۵	۰۶۹۲	۲	۱۰۳۸۳	رگرسیون

باقی مانده‌ها	۸,۴۰۷	۱۱۲	۰,۷۵
کل	۹,۷۹۰	۱۱۴	

چون در تجزیه مجموع مجذورات در تحلیل رگرسیون $F(112,2)=9/215, P<0/001$ بود پس رابطه رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان با سازگاری آنها معنادار است (سطح معناداری کمتر از 0/05 بود). جدول زیر، نتایج تحلیل رگرسیون را نشان می‌دهد.

جدول 3: تحلیل رگرسیون برای اثر رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان بر سازگاری

متغیر	B	Std. Error	Beta	t	سطح معناداری
ثابت	۱,۸۰۹	۰,۱۴۳		۱۲,۶۵۲	۰,۰۰۱
رضایت زناشویی	-۰,۰۹۲	۰,۰۴۴	-۰,۲۱۱	-۲,۱۲۱	۰,۰۳۶
صمیمیت زوجین در زنان	-۰,۰۴۳	۰,۰۱۹	-۰,۲۲۷	-۲,۲۹۰	۰,۰۲۴

نتایج در جدول فوق نشان می‌دهد که، معادله اثر رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان بر سازگاری عبارت است از:

$$\text{سازگاری} = (\text{صمیمیت زوجین در زنان}) \times 0/043 - (\text{رضایت زناشویی}) \times 1/809 - 0/092$$

رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین زنان بر سازگاری اثر مثبت و معنادار داشت (در پرسشنامه سازگاری بل نمره‌ی کمتر نشانگر سازگاری بیشتر است، به این خاطر ضرایب منفی شدند).

بحث و نتیجه گیری

نتایج مثبت این فرضیه که بین صمیمیت زوجین و ابعاد سازگاری در زنان متأهل رابطه معنادار وجود دارد، با یافته‌های بدست آمده از تحقیق حقیقی و همکاران (1381) همسو نشان می‌دهد. آنها در پژوهشی با عنوان "بررسی رابطه جو عاطفی خانواده با سازگاری دانش آموزان دختر پایه سوم مدارس راهنمایی اهواز"، نشان دادند که بین روابط عاطفی پدر و مادر - فرزندی و سازگاری دانش آموزان دختر رابطه ساده و چندگانه وجود دارد. همچنین متولی و همکاران (1388) نیز بین حیطه‌های صمیمیت با رضایت زناشویی به جز صمیمیت بدنی همبستگی معنی داری مشاهده کردند. بنابراین می‌توان گفت فرضیه اصلی این تحقیق نتایج قبلی در پیشینه تحقیق را تایید می‌کند.

همچنین لازم است نتایج این تحقیق، با دیدگاه‌های نظری هم مورد بررسی قرار گیرد. هریک از نظریه‌ها از منظر خاصی به این مبحث نگاه کرده اند. از "دیدگاه روانکاوی" در یک خانواده سالم اعضاء از بلوغ عاطفی نسبتاً خوبی برخوردار شده اند و می‌توانند به راحتی با یکدیگر رابطه برقرار کنند. گفتگوها دو طرفه، کاملاً باز و عاری از پنهان کاری و در پس پرده سخن گفتن یا طعن زدن می‌باشد. آنها خواسته‌های خود را به راحتی بیان کرده و افراد خانواده به نیازهای یکدیگر توجه نموده و اهمیت می‌دهند. همین امر نیز باعث ایجاد تفاهم، یک رنگی و همدلی بین آنها می‌شود. در "روان‌شناسی فردنگر" اعضاء خانواده به حقوق دیگران توجه کرده و برای خواسته‌های هم ارزش قائل می‌شوند، در بین آنها حس همکاری دیده می‌شود و همگی در جهت پیشرفت و تعالی یکدیگر تلاش می‌کنند، در تمام امور ملاحظه همدیگر را کرده و ارتباطات صمیمی و عاری از رقابت‌های غیرسازنده و رسیدن به برتری جویی به صورت بیمارگون و غیرقابل قبول برای اجتماع می‌باشد. اما مرتبط ترین دیدگاه، نظریه ساختی مینوچین است که بر این باور است که خانواده وقتی معیوب می‌شود که قواعدش اجرا نشود. در روابط تعاملی دو فرد نه تنها از یکدیگر تاثیر می‌پذیرند، بلکه از سایر اجزاء سیستم نیز تاثیر پذیرفته و هم در آنها تاثیر می‌گذارند. بنابراین تغییر در هر جزء سیستم، در کل سیستم اثر می‌کند و آن را تغییر می‌دهد.

به لحاظ نظری، مشکلات مربوط به صمیمیت معمولاً در نتیجه شکست در روابط است. صمیمیت در زندگی زوجی، غالباً به عنوان یک فرایند پویا توصیف می‌شود و به طور مثبتی با سازگاری و رضایت زناشویی همراه است. نتایج نظری بدست آمده از این

مطالعه نشان می‌دهد که سازگاری زناشویی بر بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد اما خود نیز متأثر از عوامل روانشناختی و ارتباطی دیگری است. یکی از عوامل مؤثر بر سازگاری زناشویی صمیمیت زوجین است که خود، رضایت زناشویی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. بطوری که صمیمیت زوجین علاوه بر این که به عنوان یکی از شاخص‌های سلامت روان نیز شناخته می‌شود، از عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی نیز شمرده می‌شود. صمیمیت از ابعاد گوناگونی مانند صمیمیت‌های عاطفی، روانشناختی، عقلانی، جسمانی، جنسی، معنوی، اجتماعی - تفریحی و زیباشناختی تشکیل شده که هر یک می‌تواند به دلیل نقصان در رابطه زناشویی با سازگاری زنان رابطه معناداری را داشته باشند. ضمن آنکه به موازات این ارتباط، مسأله نارضایتی زناشویی در صورت وجود در یک رابطه زوجی، می‌تواند بر روی رفتارهای سازگارانه فرد مؤثر واقع شود. سازگاری شامل کنترل تکانه‌ها و تحمل فشارها تا آنجا است که با ارتقای آن بتوان برای بسیاری از مشکلات نهفته زندگی پاسخ‌های مناسبی یافت. بررسی عوامل مؤثر در رضایت زناشویی از این جهت حائز اهمیت است که رضایت فرد از زندگی زناشویی بخش مهمی از سلامت فردی محسوب می‌گردد. چنانکه وینچ (۱۹۷۴)، به نقل از معتمدین، (۱۳۸۳) در این خصوص می‌نویسد که ارتباط با همسر، جنبه مرکزی زندگی عاطفی و اجتماعی یک شخص است و نارضایتی زناشویی می‌تواند به توانایی زن و شوهر برای برقراری روابط رضایت‌مندانه با فرزندان آسیب برساند.

محدودیت‌ها

- مهمترین محدودیت مطالعاتی، عدم همکاری تحقیقی در جامعه آماری پژوهش بود که زمان طولانی را در روند کار به خود اختصاص داد. ظاهراً ملاحظات فرهنگی زنان متأهل در بیان جزئیات زندگی خود در قالب پاسخ به پرسشنامه‌ها باعث این امر بود که مشکل و محدودیت اصلی این پژوهش در گردآوری داده‌ها را باعث گردید چرا که بسیاری از پرسشنامه‌های توزیع شده بطور تکمیل عودت داده نشد یا اینکه افراد از تکمیل آن سر باز می‌زدند.

- محدودیت زمانی و اقتصادی، باعث شد این تحقیق به ناچار در محدوده یک شهر و یک جنس انجام شود، بی تردید در نظر گرفتن جامعه آماری وسیع تر و در مورد هر دو جنسیت، می‌تواند تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج بدست آمده را در سطح کل کشور باعث گردد.

- براساس بررسی‌های به عمل آمده در مورد عنوان یا موضوع این پژوهش با سه متغیر آن تاکنون هیچ کار پژوهشی یافت نشد و متأسفانه این امر باعث شد تا امکان مقایسه نتایج با نتایج مطالعات پیشین میسر نشود. ضمناً با توجه به فقر منابع پژوهشی در این خصوص، محدودیت دیگری را برای روند این مطالعه ایجاد نمود.

پیشنهادها

- با توجه به وجود رابطه بین رضایت زناشویی و سازگاری در خانه در زنان متأهل در نتایج این پژوهش، پیشنهاد می‌شود آموزش مهارت‌های زندگی زناشویی به زوجین در دستور کار دستگاه‌های ذیربط قرار گیرد تا با ارتقاء سطح رضایت زناشویی، در خانواده‌ها شاهد تأثیر مثبت آن بر ویژگی‌های مفیدی مانند سازگاری در خانه در میان زوجین باشیم. همچنین با در نظر گرفتن وجود رابطه بین صمیمیت زوجین و سازگاری در خانه در زنان، پیشنهاد می‌شود ضرورت توجه و برنامه ریزی دقیق و عملی برای تحقق این مهم احساس می‌شود.

- به نظر می‌رسد با وجود بالا رفتن نسبی سطح سواد در جامعه، هنوز افراد با مفاهیم مهمی از قبیل صمیمیت در زندگی زناشویی آشنایی دقیقی ندارند و آن را معادل با رضایتمندی می‌دانند و اهمیت عامل مهمی مانند صمیمیت را ناچیز می‌شمارند. لازمه‌ی این مهم، آموزشی عمومی در سطح جامعه است، برای درک اینکه هدف از ازدواج فقط رضایتمندی یک طرفه نیست و عوامل بیشتری

در زندگی زوجی دخیل هستند. این پژوهش پیشنهاد بررسی جداگانه‌ی هر یک از این مفاهیم را بدون اینکه معانی آنها به هم تعمیم داده شود ارائه نموده تا شناخت این ابعاد به جزئیات زندگی زناشویی و بهبود آن کمک کند.

منابع

- اعتمادی، عذرا. (1384). بررسی و مقایسه اثر بخش رویکرد روانی - آموزشی مبتنی بر شناختی - رفتاری و ارتباط درمانی بر صمیمیت زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره در شهر اصفهان، پایان نامه دکتری دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تربیت معلم. ایس، آ؛ سیجل، جی؛ ال، پیجر؛ ر، جی، دای باتیا؛ وی، جی و گیزپ، آر، دای. (1375). زوج درمانی. ترجمه ج. صالحی فدردی و س.ا. امین یزدی. تهران: نشر میثاق.
- باگاروزی، دنیس. (1385). افزایش صمیمیت در ازدواج. ترجمه و نگارش حمید آتش پور و عذرا اعتمادی. اصفهان: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
- برنشتاین، فیلیپ. ج. برنشتاین، ماری، ت. (1380). روش‌های درمان مشکلات زناشویی، ترجمه حسن توننده جانی و نسرین کمال پور، مشهد: نشر مردنیز.
- بولتون، رابرت. (1384). روان شناسی روابط انسانی. ترجمه حمیدرضا سهرابی، چاپ سوم. تهران: نشر رشد.
- حقیقی، جمال؛ شکرکن، حسین؛ و مزگان موسوی شوشتری. (1381). بررسی رابطه جو عاطفی خانواده با سازگاری دانش آموزان دختر پایه سوم مدارس راهنمایی اهواز. مجله علوم تربیتی و روانشناسی پاییز و زمستان 1381؛ 9(3-4): 79-108.
- خدایاری فرد، محمد؛ رحیمی نژاد، عباس. (1385). بررسی عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی دانشجویان شاهد و غیر شاهد. موسسه روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه تهران.
- سایپینگتون، ا. (1379). بهداشت روانی. ترجمه حسین شاهی برواتی. تهران: نشر روان.
- شارف، ر، اس. (1381). نظریه‌های روان درمانی و مشاوره. ترجمه مهرداد فیروزبخت. تهران: نشر رسا.
- شولتز، دوان. (1377). نظریه‌های شخصیت. مترجمان؛ یوسف کریمی، فرهاد جمهری، سیامک نقشبندی، بهزاد گودرزی، هادی بحیرایی، محمدرضا نیکخو. تهران: نشر ارسباران.
- شهیدی م؛ و ف. یوسفی. (1380). بررسی معیارهای ازدواج دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهر کرد در سال 1378. طب و تزکیه؛ (43): 4-8.
- گلدنبرگ، ا و گلدنبرگ، ه. (1382). خانواده درمانی. ترجمه حسین شاهی برواتی و همکاران. تهران: نشر روان.
- گلدنبرگ، ساموئل. (1382). خانواده درمانی، تاریخچه، نظریه و کاربرد. ترجمه فرشاد بهاری، تهران: انتشارات تزکیه.
- گلدنبرگ، ایرنه؛ گلدنبرگ، هربرت. (1385). خانواده درمانی. ترجمه حمیدرضا حسین شاهی برواتی، سیامک نقشبندی، الهام ارجمند، چاپ دوم. تهران: نشر روان.
- متولی، رویا؛ ازگلی، گیتی؛ بختیاری، مریم؛ علوی مجد، حمید. (1388). رضایتمندی از زندگی زناشویی و صمیمیت زوجین در زنان باردار شاغل و غیر شاغل شهر اردبیل مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل دوره نهم، شماره چهارم، زمستان. محمدپور. ع. (1387). سازگاری اجتماعی و هوش هیجانی. تهران: نشر آفتاب.
- معمدین، مختار. (1383). تأثیر آموزش راهبردهای مقابله با باورهای غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر این باورها و رضایت زناشویی زوجهای مراجعه کننده به مرکز مشاوره خانواده بهزیستی اهواز. پایان نامه دوره کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهیدچمران اهواز.
- نظری، علی محمد. (1386). مبانی زوج درمانی خانواده درمانی. تهران: نشر علم.
- نوابی نژاد، ش. (1380). مشاوره ازدواج و خانواده درمانی، تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان.

- هالفورد، کیم. (1384). زوج درمانی کوتاه مدت (باری به زوجین برای کمک به خودشان). ترجمه مصطفی تبریزی، مزده کاردانی، فروغ جعفری. تهران: نشر فراوان.
- Bagarozzi, Dennis. A. (2001). *Enhancing Intimacy In marriage*. Branner- Rouldeye. Tylor & Forancis Group. USA .
- Bagarozzi ,D.(2001).*Enhancing intimacy in marriage*, 2th ed, philadelphia, brunner, routledge. Behavior Research & Therapy.
- Berger, r & m, Hannah. (1999). *Preventive approaches in couple therapy*. Philadelphia: Brunner
- Brown, Rich, Reiohold, Tone. (1999) .*Imago Relationship Therapy* .Published by john wiley & Sons . New York.
- Byrne M, Carr A, Clark M.(2004). The efficacy of behavioral couples therapy and emotionally focused therapy for couple distress. *Contem Fam Therapy*. 26(4): 361-384.
- Ellis, B. J. (1992). The evolution of sex attraction: Evolution mechanisms in women. In *The Addapted Mind, Evolution of Psychology and Generation of Culture*, edited by J. H. Barkow, L. Cosmedes, and J. Tooby. 267-88. New York, Oxford University.
- Floyd FJ, Gilliom LA, Costigan CL.(1998). Marriage and the parenting alliance: longitudinal prediction of change in parenting perceptions and behaviors. *Child Dev*. 69(5): 1461-79.
- Gottman, John.M. (1999). *The Marriage Clinic: A scientifically based marital therapy*. New York.
- Gottman, John.(2002). Murray,James. Swanson,Catherine Tyson,Rebeca. Swanson,Kristin.
- Greef AP.(2000) .*Charactersiecs of families that function well*. *J Fam Issu*. 21(8): 948-963.
- Greeff AP, Malherbe HL.(2001) .*Intimacy and marital satisfaction in spouses*. *J Sex & Marital Therapy*. (27): 247-257.
- Hallford K.(2005) .*Brief couple therapy*. 1st ed. Tehran: Fara Ravan. p: 15-26.
- Heller, P. E., & Wood, B. (1998). The process of intimacy: Similarity, understanding and gender. *Journal of Marital and Family Therapy*. 24(3), 273-288.
- Hicks,M.W.,Mcwey,L.M.,Benson,K.E.&Hernandez West,s.(2004). Using what premarital couples already know to inform marriage education integrationof a Gottman model prerespective.
- Johnson, Sandra A. (2000). *John Gottman's research on the Bevavioral Differences Between Distressed and non Disteressed Couples*. Salisbury State University.
- Larson JH, Holman TB.(1994). Predictors of marital quality and stability.*Fam Relations*. (43):228-237.
- Lowdermilk DL, Perry SE. *Maternity nursing*, 6th ed, mosby. 2003:733.
- Mak V, Ming W.(2002).Psychological predictors of marital adjustment in breast cancer patients.*Psychology, Health & Medicine*. 7: 37-51.
- Makhoul,Anne.(2001).*Health Familis,Healthy Communities,National Strategy on Community Safety and Crime Prevention*,February.
- Philippe L.(2005).The interpersonal process model of intimacy in marriage: a daily-diary psychology, *Journal of family psychology*. 2005; 19(2): 314-323.
- Sternberg RJ, Hojjat M.(1997). *Satisfaction in close relationships*. NewYork: Guilford. 67-71.
- Young, L. L., & Young, M. E. (1998). *Counseling and Therapy for Couples*. Brook/ Cole Publishing Company.
- Webster, J. & Tiggemann, M. (2003). The relationship between womens body satisfaction and self-image across the life span: the role of cognitive control, *Journal of Genetic Psychology*. 164(2):241 - 253.
- Whitson S, El-Sheikh M.(2003) .*Marital conflict and health: Processes and protective factors. Aggression and Violent Behavior*. 8: 283-312.